

Go! Wij
bereiken
meer

Gelijke onderwijskansen: Van urgentie tot effectieve praktijk

LEREND NETWERK GOK

17 JUNI 2025

**Elisabeth De
Vleeschauwer**

Beleidsmedewerker
gelijke onderwijskansen

Afdeling Beleid &
Belangenbehartiging
(B&B)

Elisabeth.de.vleeschauwer@g-o.be

Nadia Saey

Pedagogisch adviseur
Cluster Centrum

Leerlingenbegeleiding –
GOK

Pedagogische
Begeleidingsdienst GO!
Nadia.saey2@g-o.be

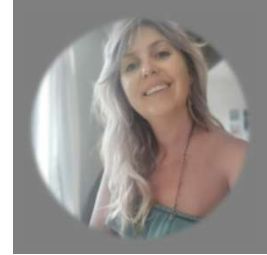

Katleen Janssens

Teamverantwoordelijke
netbrede projecten

Afdeling Netbrede
Ondersteuning &
Ontwikkeling

Katleen.janssens@g-o.be

Katrien Lehouck

Administratief
medewerker

Afdeling Netbrede
Ondersteuning &
Ontwikkeling

Katrien.lehouck@g-o.be

Contacteer Elisabeth of Nadia met een inhoudelijke vraag.

Contacteer Katleen voor vragen over het lerend netwerk GOK.

Contacteer Katrien indien je graag wil participeren aan het lerend netwerk GOK.

Waarom deze sessie?

- Cruciaal moment in Vlaamse onderwijslandschap
- Structurele ongelijkheid belemmert talentontwikkeling
- Nog steeds na 23 jaar GOK-decreet
- Grote betrokkenheid vandaag toont urgentie

We weten allemaal dat we ons in een cruciaal moment bevinden in ons Vlaamse onderwijslandschap. De verwachtingen die de maatschappij op onderwijs legt liggen hoog. Maar dat zijn ook verwachtingen die we onszelf opleggen - kijk maar naar met hoeveel jullie hier aanwezig zijn. De realiteit vandaag is dat ondanks onze pogingen - nog te veel kinderen en jongeren hun talenten onvoldoende kunnen ontwikkelen door structurele ongelijkheid in onze systemen. Zelfs na 23 jaar GOK-decreet. De kloof was al groot toen ons onderwijs nog hoger scoorde op internationale rankings. En de kloof is vandaag nog even groot ook nu we dalen op internationale rankings.

Tot op vandaag blijft de sociaal-economische achtergrond van een leerling de grootste determinant voor hun schoolloopbaan. Daarna is de etnisch-culturele achtergrond de tweede grootste determinant. En meer nog dan de individuele kenmerken van de leerling, hebben de gezamenlijke kenmerken van de school nog meer impact op de schoolloopbaan van leerlingen. Dat lijkt misschien slecht nieuws. Maar eigenlijk moet het dat niet zijn – want het wil ook zeggen dat we van in onze scholen wel degelijk iets kunnen betekenen.

Wat willen we bereiken?

WAT WILLEN WE VOOR JULLIE OP HET EINDE VAN DIT INFOBAD?

- Jullie hebben de nodige basisinfo voor een plan van aanpak en een inzet van GOK-middelen op school.
- Jullie voelen je versterkt om GOK-beleid vorm te geven en uit te voeren.

En daarom net ook deze sessie. Het is ons doel dat jullie op het einde van dit infobad alle nodige basisinformatie hebben voor een plan van aanpak op school om zo versterkt vorm te geven aan jullie GOK-beleid. We hopen dat doel samen te bereiken.

Inhoud

- 06 Sense of urgency: lessen uit de onderwijsinspectie
- 11 Beleidskader & regelgeving
- 22 Acties op klas- en schoolniveau
- Pauze**
- 06 GOK en Gepersonaliseerd Samen Leren
- 08 GOK binnen het GO! continuüm naar inclusie
- 14 Een plan van aanpak uittekenen
- 17 Begeleiden – hoe?

We hebben voor jullie vandaag de volgende agenda:

1. Wat kunnen we leren van de sense of urgency vanuit de doorlichtingen van de onderwijsinspectie? Welke aanbevelingen heeft Inspectie voor de scholen?
2. Beleidskader uit de regelgeving en welke kansen de middelen die scholen ontvangen kunnen bieden - en wat daarbij komt kijken. Hoe kijken we vanuit het GO! naar gelijke onderwijskansen?
3. In het GO! willen we zoveel mogelijk inzetten op interventies op klas- en schoolniveau die bewezen effecten hebben – in het bijzonder ook op kansengroepen. Dit wordt gelinkt aan ons strategisch plan en het ambitieplan.
4. Na de pauze luisteren we naar Nadia en zij neemt ons mee in de omslag van papier naar praktijk.
  1. Hoe hangt GOK samen met gepersonaliseerd samenleren

2. Hoe plaatsen we GOK binnen het GO! continuüm naar inclusie
3. Hoe teken je een plan van aanpak uit
4. En hoe kan PBD je daarbij verder begeleiden

Go!

01

Sense of urgency

LESSEN UIT DE DOORLICHTINGSVERSLAGEN VAN
DE ONDERWIJSINSPECTIE

Wat leert de onderwijsinspectie ons?

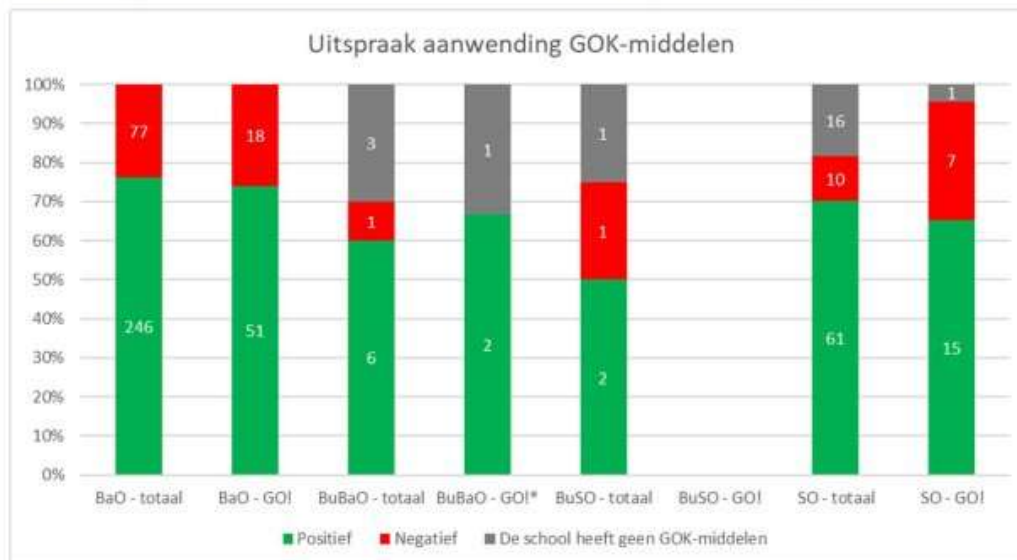
VEEL VOORKOMENDE TEKORTEN

- GOK wordt weer geëvalueerd sinds 2023
- Negatief advies = verplicht engagement tot remediëring
- Herhaalde negatieve evaluatie -> minder GOK middelen
- Niet alleen in GO! maar over heel Vlaanderen

- Sinds september 2023 doet de onderwijsinspectie tijdens de doorlichtingen ook een uitspraak over de leerlingenbegeleiding en gelijke onderwijskansen en de mate waarin schoolteams GOK-middelen doelgericht, transparant en doeltreffend inzetten. De voorbije twee schooljaren zien we een groot aantal negatieve adviezen voor gelijke onderwijskansen.
- Bij een negatieve evaluatie voor de aanwending van de GOK-middelen moet de school een engagement tot remediëring met externe begeleiding aangaan. Als de volgende evaluatie opnieuw negatief is, dan heeft dat impact op de GOK-middelen die de school ontvangt.
- Ik wil benadrukken: de signalen over negatieve evaluaties van het GOK-beleid komen niet enkel uit het GO!, maar uit het hele Vlaamse onderwijsveld. Alle onderwijsverstrekkers worden ermee geconfronteerd. De thematiek overstijgt netgrenzen.

In 424 verslagen was er een **uitspraak over de aanwending van de GOK-middelen**, waarvan 95 GOI-verslagen. (In 1 GOI-verslag van BuBaO werd de aanwending van de GOK-middelen niet onderzocht.)

De onderwijsinspectie stelde in mei de onderwijsspiegel 2024 voor. In de figuur kan je zien hoeveel uitspraken er waren vorig schooljaar. De uitspraken voor het GO! staan er ook bij. Wat je ziet uiteraard is dat een GOK-beleid ofwel negatief of positief is. Er wordt niet gewerkt met een positieve uitspraak met werkpunten.

In het basisonderwijs zien we wel dat ongeveer 1 op 4 scholen een negatieve uitspraak krijgt.

In het secundair onderwijs zien we dat 1 op 3 scholen een negatieve uitspraak kreeg. Bij deze laatste gaat het wel over een kleine steekproef dus daar zit uiteraard wel nog een grote foutenmarge is – als we het bekijken op het geheel van doorlichtingen voor het SO uit alle onderwijsverstrekkers. Voor het buitengewoon onderwijs is de steekproef ook te klein om een algemene uitspraak te maken.

Nogmaals - Sinds de onderwijsinspectie in 2023 gelijke onderwijskansenbeleid opnam in de doorlichting – zien we een stijgend aantal scholen die een negatieve evaluatie krijgen voor hun GOK-beleid. Die signalen komen niet enkel uit het GO!, maar het hele Vlaamse onderwijsveld. Bij alle onderwijsverstrekkers zie we dezelfde evolutie. Het is een thematiek die de netgrenzen overstijgt.

Analyse doorlichtingsverslagen

WAT VALT OP

- Hiaat bij onderwijsinspectie wat betreft omgaan met diversiteit
- GOK-beleid wordt als voorbeeld gebruikt in tekorten bij visie, strategie en zorgbeleid.
- Negatieve beoordeling is gekoppeld aan niet naleven regelgeving: GOK-decreet, Decreet kwaliteitsvol onderwijs, Decreet leerlingenbegeleiding
- Inspectie kijkt naar GOK via leerlingenbegeleiding of inclusie
- Scholen worstelen met omzetten naar strategisch beleid
- Geen opvallende verschillen in taalgebruik tussen BaO of SO

Gezien er bij mij verschillende signalen binnen kwamen. Voerde ik een analyse uit van de negatieve doorlichtingsverslagen uit onze GO! scholen. Wat kunnen we leren uit de doorlichtingsverslagen?

Voor deze analyse keek ik naar de doorlichtingsverslagen van scholen die een negatief advies kregen voor hun gelijkeonderwijskansenbeleid.

Ik turfde de inbreuken op de regelgeving die verband houden met gelijke onderwijskansen. Daarnaast doorzocht ik het verslag met een focus op zoektermen: gelijke onderwijskansen, kwetsbare, diversiteit. Ik weerhield uitspraken in deze analyse met een duidelijke link naar gelijke onderwijskansen. De bevindingen worden gemaakt vanuit een GO! overkoepelend beleidsperspectief in functie van het formuleren van standpunten en netoverstijgende visieontwikkeling. Het is geenszins een uitspraak ten aanzien van individuele scholen.

Diversiteit in verslagen

- In secundair: aandacht voor diversiteit onder 'leef- en leerklimaat'
- In basis: minder expliciet aanwezig
- 'Diversiteit' vooral positief benoemd, weinig verbeterpunten
- Onevenwicht tussen inspectieperspectief en noden leerlingen (microagressie, diversiteitsresponsief lesgeven)

Negatieve doorlichtingen & GOK

- Secundair: negatieve beoordeling zonder vaak aan te tikken op regelgeving
- Basis: bij negatieve beoordeling ook vaker niet-naleving GOK-regelgeving
- GOK vaak voorbeeld in tekorten bij visie, strategie en zorg

Regelgeving en kwaliteitsbewaking

- Regelmatig vermelding van schending decreet kwaliteitsvol onderwijs (08/05/2009)

Koppeling GOK aan leerlingenbegeleiding

- Inspectie bekijkt GOK via leerlingenbegeleiding of inclusie
- Scholen worstelen met integratie in strategisch beleid

Verschillen basis vs secundair

- GOK komt in beide voor bij: visie/strategie, evaluatie, onderwijskundig beleid, zorgcontinuüm
- Geen opvallende verschillen in taalgebruik of adviezen

Analyse doorlichtingsverslagen

WAT VALT OP

- Visie is vaak aanwezig maar met ontbrekende vertaalslag naar doelen en tijdsafbakening
- Zowel in BaO als SO: gebrekkige transparantie over inzet middelen, gebrek aan schoolbreed beleid
- GOK-beleid wordt zelden met meetbare doelen opgevolgd.
- Zorgcontinuüm SO: weinig zicht op noden, vooral remediërend maar niet preventief
- Zorgcontinuüm BaO: aanpak leraarafhankelijk, geen teamgerichte aanpak
- GOK-wijs biedt kansen voor integratie GOK in samenhangend schoolbeleid

Visie & strategie

- Visie aanwezig, maar zelden vertaald in doelen met tijdspad
- Breder probleem, maar GOK wordt vaak als voorbeeld genoemd

Onderwijskundig beleid

- Middeleninzet vaak onduidelijk of niet doelgericht
- Zowel in basis als secundair: gebrekkige transparantie, gebrek aan schoolbreed beleid

Evaluatie & datageletterdheid

- Grote tekorten: scholen evalueren beleid onvoldoende
- GOK-beleid wordt zelden met meetbare doelen opgevolgd

Begeleiding volgens zorgcontinuüm

- Secundair: weinig zicht op noden, eerder remediërend dan preventief
- Basis: aanpak vaak leraar-afhankelijk, geen teamgerichte aanpak

GOK-wijs als ondersteuningstool

- GOK-wijs biedt ondersteuning op visie, strategie, beleid, evaluatie en begeleiding
- Kans om tool sterker in te zetten bij scholen met negatieve doorlichting

Wat gaat vaak mis?

VEEL VOORKOMENDE VERBETERPUNTEN

- Te weinig of geen streefdoelen
- Integratie in breder schoolbeleid
- Middelen (lestijden of werkingsmiddelen) niet transparant of doelgericht ingezet
- Gebrek aan systematische evaluatie en datageletterdheid
- Fragmentaire aanpak & leraarafhankelijkheid

De focus van inspectie vertrekt vanuit het aanwenden van de GOK-middelen en het naleven van de regelgeving. Bij het kijken naar de doorlichtingsverslagen heeft de onderwijsinspectie de volgende verbeterpunten ziet:

- In de analyse van doorlichtingsverslagen die ik maakte gaat het voornamelijk over tekorten over:
  - Het te weinig of geen concrete streefdoelen hebben voor gelijke onderwijskansen.
  - Het onvoldoende integreren van GOK-beleid in het bredere schoolbeleid.
  - Het doelgericht en transparant inzetten van de middelen (GOK-lestijden of werkingsmiddelen).
  - Evaluatie van het GOK-beleid gebeurt onvoldoende systematisch en cyclisch.
- Daarnaast wordt ook een fragmentaire aanpak vermeld, acties die te leraarafhankelijk zijn en gebrek aan datageletterdheid.

Wat kunnen we hier uit leren?

LESSEN VOOR DE PRAKTIJK

- ◆ Veranker GOK in het bredere schoolbeleid: remediërend én preventief
- ◆ Duidelijke visie, concrete acties, meetbare doelen
- ◆ Leiderschap en teamwerking
- ◆ Gebruik inspectie-aanbevelingen als inspiratie

[onderwijsspiegel-praktijkgerichte-publicatie-bao.pdf](#)
[onderwijsspiegel-praktijkgerichte-publicatie-so.pdf](#)

- GOK mag geen apart eiland zijn – het wordt best structureel verankerd in de schoolwerking. Het gaat dus niet alleen over remediërende acties, maar ook preventief.
- Een gedragen visie is noodzakelijk, vertaald in strategisch beleid, concrete acties en meetbare doelen.
- Leiderschap is cruciaal om teams hierin mee te nemen. Dat kan samen met de ondersteuning vanuit pedagogische begeleidingsdiensten.

In deze twee documenten probeert de onderwijsinspectie een vertaalslag te maken naar de praktijk.

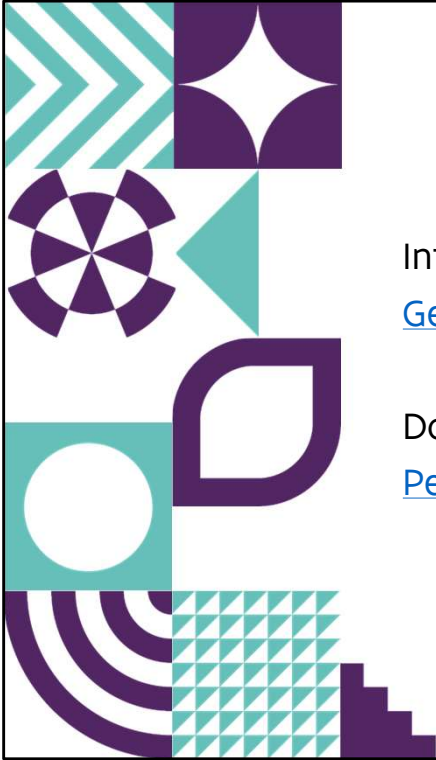
Go!

02

Beleidskader

AANDACHTSPUNTEN VANUIT REGELGEVING VOOR
PERSONEELSMIDDELEN EN WERKINGSMIDDELEN

Scholen hebben niet alleen verantwoordelijkheden, maar ook hefboomen. De regelgeving en middelen bieden wel degelijk ruimte, als ze strategisch worden benut. In dit onderdeel overloop ik het beleidskader – wat is zeker belangrijk om strategisch te benutten?

Informatie verzamelplek:

[Gelijke onderwijskansen \(GOK\)](#)

Download brochure beleidskader en regelgeving:

[Personeelsomkadering en werkingsmiddelen](#)

Indicator	Hoe wordt het gemeten			
Thuis taal. Verschilt van schooltaal. Taal die leerling meestal spreekt met moeder, vader of broers en zussen. De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet de onderwijstaal, indien de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met drie gezinsleden (de leerling niet meegerekend) met maximum één gezinslid de onderwijstaal spreekt. Broers en zussen worden als één gezinslid beschouwd.	BaO	SO	BuO	Verklaring op eer BaO en BuBaO Verklaring op eer SO en BuSO
Schooltoelage uitbetaald op grond van de schooltoelagenwet van 1990.				toekenning
Opleidingsniveau van de leerling op het moment van de toekenning van de schooltoelage.				op eer BaO op eer BuBaO op eer SO + BuSO
Thuisloos of in een verzorgingsinstelling wonen. De leerling is thuisloos of in een verzorgingsinstelling wonen op het moment van de toekenning van de schooltoelage.				toelagen voor groeiende kinderen
Trekkende bevolking. De leerling behoort tot een gezin van binnenschippers, de kermis- of circusexploitanten of artiesten of de woonwagenbewoners.		SO		Melding BaO Bewijsvoering SO

- Zowel de lestijden als de werkingsmiddelen zijn op basis van leerlingenkenmerken gekleurd. Ze worden gebruikt om het gelijke onderwijskansenbeleid op de school uit te werken. De kleuring gebeurt aan de hand van gelijke kansenindicatoren of leerlingenkenmerken.
- Op de eerste schooldag in februari is het teldag. Dit is de referentiedag waarop de Vlaamse Overheid het aantal ingeschreven leerlingen in scholen telt in het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het heeft een directe impact op de financiering en werkingsmiddelen van scholen. Voor de schooltoeslag wordt er om praktische redenen gewerkt met een andere referentiedatum.
- Op deze dag worden ook de leerlingen met een gelijke kansenindicator geteld.
- Om de socio-economische status van leerlingen te vatten worden de volgende indicatoren gebruikt: thuistaal, schooltoelage en opleidingsniveau moeder, thuisloos of zorgthuis of trekkende bevolking.
- Het kenmerk **buurt** wordt voor de berekening van de omkadering **niet** mee in rekening gebracht.
- Aangezien de thuistaal en het opleidingsniveau van de moeder stabiele informatie

is die niet snel wijzigt, moet deze verklaring slechts één keer in een volledige schoolloopbaan van een leerling (basis en secundair onderwijs) ingevuld en doorgestuurd worden. Om geen middelen mis te lopen en om de kansen van deze leerlingen te optimaliseren, is het belangrijk om - ook wanneer er sprake is van een aanmeldingssysteem – een inschrijvingsmoment te organiseren waarop deze verklaringen van eer ingevuld kunnen worden.

- Deze gegevens worden dan in de databank van het ministerie bijgehouden, waar de DataWijzer op gebaseerd is (zie onder). Bij nieuwe inschrijvingen van leerlingen kan u deze raadplegen via DISCIMUS.

Data over leerlingenkenmerken benutten

Datawijzer sinds 2022-2023:

- ◆ Evolutie OKI kansarmoede indicator
- ◆ Hoeveel leerlingen tikken op welk leerlingenkenmerk
- ◆ Flowchart per schooljaar, per leerjaar, per studierichting
- ◆ Doorstroomgegevens binnen de school

Welke indicatorleerlingen zitten waar?

- Waar moeten de GOK-middelen aangewend worden?
- Welke streefdoelen moeten behaald kunnen worden?

- Aangezien de thuistaal en het opleidingsniveau van de moeder stabiele informatie is die niet snel wijzigt, moet deze verklaring slechts één keer in een volledige schoolloopbaan van een leerling (basis en secundair onderwijs) ingevuld en doorgestuurd worden. Om geen middelen mis te lopen en om de kansen van deze leerlingen te optimaliseren, is het belangrijk om - ook wanneer er sprake is van een aanmeldingssysteem – een inschrijvingsmoment te organiseren waarop deze verklaringen van eer ingevuld kunnen worden.
- Deze gegevens worden dan in de databank van het ministerie bijgehouden, waar de DataWijzer op gebaseerd is (zie onder). Bij nieuwe inschrijvingen van leerlingen kan u deze raadplegen via DISCIMUS.

Bijvoorbeeld:

We zien dat een grote groep leerlingen uit 1B een schooltoelage krijgt. We gaan in die richting kijken hoe we GOK-middelen kunnen aanwenden om de schoolkosten goed te beheren – ook mogelijks voor individuele leerlingen waarvan we weten dat ze in een kwetsbare situatie zitten. We zien in de groep in die studierichting dat hier veel kinderen zitten met een indicator thuistaal niet Nederlands. We gaan onze leerkrachten in kernvakken daar laten bijscholen in functioneel meertalig leren om het studiesucces van de leerlingen én hun welbevinden te boosten. De acties rond schoolkostenbeheersing en

het initiatief rond functioneel meertalig leren kunnen we evalueren – we kijken of het effect heeft op de leerresultaten en welk effect op de doorstroomgegevens - en kunnen we volgend schooljaar opschalen naar andere richtingen binnen ons strategisch beleid. We schakelen ook onze collega's met expertise in schoolloopbaanbegeleiding in omdat we zien dat leerlingen met een etnisch-culturele diverse achtergrond in onze school anders doorstromen en naar andere richtingen binnen onze school.

Regeling basisonderwijs

- ◆ Jaarlijks
- ◆ Toekenning op basis van 3 indicatoren: schooltoeslag, thuistaal, opleidingsniveau moeder
- ◆ Elke leerling met indicator telt (geen drempel)
- ◆ Elke leerling levert punt op, totaal bepaalt:
  - *Aantal SES-lestijden*
  - *Bedrag werkingsmiddelen*
- ◆ Lestijden en werkingsmiddelen gekleurd voor GOK-beleid

Regeling secundair onderwijs

- ◆ Jaarlijks
- ◆ 4 indicatoren: schooltoeslag, thuistaal, opleidingsniveau moeder, thuisloos of trekkende bevolking
- ◆ *Drempel*
  - 10% 1ste graad of 25% in 2de / 3de graad van de leerlingen
  - Minstens 6 lestijden genereren
- ◆ Gewicht per indicator – combinaties verhogen aantal uren
- ◆ Gewicht ligt hoger voor 1ste graad en OKAN dan in 2de en 3de graad
- ◆ Vermenigvuldigd in Brussel-Hoofdstad of hoge graad van 55% voor indicator schooltoelage of thuistaal
- ◆ Werkingsmiddelen via bedrag per punt per leerling per indicator
- ◆ Lestijden en werkingsmiddelen gekleurd voor GOK-beleid

In het secundair onderwijs worden de extra uren-leraar jaarlijks toegekend op basis van GOK-indicatoren. Naast de drie SES-indicatoren wordt er ook rekening mee gehouden dat de leerling thuisloos is en het gezin tot de trekkende bevolking behoort.

Aan **elke indicator wordt een gewicht toegekend**. De zwaarst belastende indicatoren krijgen de hoogste weging.

- Drempel: minstens 10% (eerste graad) of 25% (tweede/derde graad) van de leerlingen moet op GOK-indicatoren scoren. Enkel scholen die over de drempel gaan, krijgen middelen.
- Gewicht per indicator – combinaties verhogen het aantal uren.
- Gewicht ligt hoger voor 1ste graad en OKAN dan in 2de en 3de graad
- Vermenigvuldigd in tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad of met hoge concentratiegraad van 55% voor indicator schooltoelage of thuistaal
- Werkingsmiddelen op basis van aantal punten per leerling per indicatoren. Bedrag per punt.
- lestijden en werkingsmiddelen “gekleurd en enkel inzetbaar voor GOK-beleid.

- Scholen die minder dan 6 lestijden genereren hebben geen recht op GOK-lestijden.

Regeling buitengewoon onderwijs

- ◆ Type basisaanbod & type 3
- ◆ Drempel:
  - ◆ *minstens 40% van de leerlingen*
  - ◆ *Minstens 6 lestijden genereren*
- ◆ Enkel opleidingsniveau moeder & thuistaal (in combinatie)
- ◆ Punten worden omgezet in lestijden
- ◆ Geen werkingsmiddelen

Wat moet je weten over werkingsmiddelen

♦ **werkingsbudgetten** via de **beleids- en beheerscyclus** en via het **Mijn Onderwijs-portaal** (<https://www.miinonderwijs.be>).

♦ **Gekleurde uitgaven** *In het GOK-beleidsplan is het dus zinvol om naast de streefdoelen en acties ook de voorziene middelen voor uitgaven te noteren.*

♦ **Je krijgt meer flexibiliteit** *Zo heb je een transparant beleid en ben je voorbereid voor een doorlichting van de onderwijsinspectie.*

♦ **De overheid legt niet vast welke uitgaven** *Zo heb je een transparant beleid en ben je voorbereid voor een doorlichting van de onderwijsinspectie.*

♦ **Werkingsbudgetten** *Zo heb je een transparant beleid en ben je voorbereid voor een doorlichting van de onderwijsinspectie.*

Het werkingsbudget op basis van de leerlingenkenmerken, ook SES-werkingsmiddelen, kan alleen aangewend worden voor het gelijke onderwijskansenbeleid. Ze zijn dus gekleurd. Uitgaven kunnen erg divers zijn en je krijgt als school veel flexibiliteit. De overheid legt niet vast welke uitgaven gewenst of noodzakelijk zijn voor een gelijke onderwijskansenbeleid. Scholen mogen de werkingsmiddelen dus vrij inzetten. Maar het gaat dus wel over de middelen die de school nodig heeft om de doelen te realiseren van het gelijke onderwijskansenbeleid in de school. *In het GOK-beleidsplan is het dus zinvol om naast de streefdoelen en acties ook de voorziene middelen voor uitgaven te noteren. Zo heb je een transparant beleid en ben je voorbereid voor een doorlichting van de onderwijsinspectie.*

In het **referentiekader onderwijskwaliteit** wordt verwacht dat de school een doeltreffend financieel en materieel beleid voert. In de vertaalslag voor een gelijke kansenbeleid moet je als school kunnen verantwoorden dat je de GOK-middelen op een overtuigende en transparante manier kan verantwoorden. Het schoolteam dient daarvoor strategisch na te denken over efficiënte manieren om de extra middelen in te zetten ten behoeve van sociaal kwetsbare leerlingen, met wetenschappelijke en professionele ondersteuning.

Scholen ontvangen jaarlijks een officiële kennisgeving van hun **werkingsbudgetten** via de **beleids- en beheerscyclus** en via het **Mijn Onderwijs-portaal**

(<https://www.mijnonderwijs.be>). In mijnonderwijs.be vindt u de documenten van AgODi waarin u zicht krijgt op uw werkingstoelagen.

Wat vraagt het beleid van scholen?

BELEID IN DE REGELGEVING

- ◆ Stel eigen streefdoelen, indicatoren en tijdspad vast
- ◆ Koppel je GOK-beleid aan de kwaliteitsverwachtingen uit het Referentiekader Onderwijskwaliteit
- ◆ Integreer het beleid binnen leerlingenbegeleiding en de bredere schoolvisie
- ◆ Zorg voor een transparant financieel beleid dat verantwoording aflegt over de inzet van middelen

- Stel eigen streefdoelen, indicatoren en tijdspad vast.
- Koppel je GOK-beleid aan de kwaliteitsverwachtingen uit het Referentiekader Onderwijskwaliteit.
- Integreer het beleid binnen leerlingenbegeleiding en de bredere schoolvisie.
- Zorg voor een transparant financieel beleid dat verantwoording aflegt over de inzet van middelen.

Aandachtspunten voor uitrol

- ◆ Zorg voor een goed begrip van de DataWijzer en de indicatorcijfers van je school.
- ◆ Organiseer warme inschrijvingsmomenten om verklaring op eer te laten invullen.
- ◆ Stimuleer draagvlak in het team en geef ruimte aan professionalisering.
- ◆ Wees transparant bij doorlichting en leg uit hoe de middelen bijdragen tot concrete effecten.
- ◆ Komt de inspectie? Denk op voorhand na over de info die inspectie zeker nodig heeft om jouw school te begrijpen.

- Zorg voor een goed begrip van de DataWijzer en de indicatorcijfers van je school.
- Organiseer warme inschrijvingsmomenten om verklaringen op eer te laten invullen.
- Stimuleer draagvlak in het team en geef ruimte aan professionalisering.
- Wees transparant bij doorlichting en leg uit hoe de middelen bijdragen tot concrete effecten.

<https://g-o.smartschool.be/navigator/fiche/d560d32d-d840-4b3b-a54c-697af9c46687>

Download de GOK-wijs

De R-OK kwaliteitsverwachtingen vanuit een GOK-bril

[Ter ondersteuning van een kwaliteitsvol GOK-beleid van scholen voorziet het GO! een verdiepende GOK-wijs.](#) De GOK-kwaliteitsverwachtingen uit het R-OK-wijs worden hier in detail uitgewerkt. In deze GOK-wijs “beperken” we ons enkel op wat scholen beleidsmatig en op de klasvloer “extra” kunnen doen voor “kwetsbare leerlingen”.

Deze GOK-wijs kan:

- scholen ondersteunen bij de reflectie en het **expliciteren van hun GOK-beleid** en bij het formuleren van hun **streefdoelen en indicatoren**;
- een bril zijn waarmee onderwijsprofessionals kijken naar de **impact van het schoolbeleid** op leerlingen die vanuit een sociale achterstandspositie vertrekken;
- een instrument zijn voor een **bewustwording rond de bredere sociale achterstellingsmechanismen** in ons onderwijs en de noodzaak om die aan te pakken;
- een instrument zijn dat helpt bij de **strategische reflectie over efficiënte manieren om hun extra middelen in te zetten** ten behoeve van sociaal kwetsbare leerlingen;
- en aldus een instrument zijn om de **GOK-praktijken** te herdenken en te verbeteren.

03

Acties op klas- en schoolniveau**WAT HEEFT EEN BEWEZEN EFFECT OP
KANSENGROEPEN?**

- Als beleidsmedewerker gelijke onderwijskansen hou ik de vinger aan de pols voor wetenschappelijk onderzoek.
- Hieruit verzamelen we beleidsaanbevelingen en concrete acties die effectief zijn voor leerlingen uit kansengroepen.
- Deze acties zijn evidence-informed, gebaseerd op:
  - Wetenschappelijk onderzoek
  - Onderwijsspiegel 2025
  - Toolkit Leren & Lesgeven (Leerpunt)

VIA WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE INTERVENTIES DIE WERKEN VOOR KANSENGROEPEN OP ZOWEL SCHOOL- ALS KLASNIVEAU WIL HET GO! GELIJKE ONDERWIJSKANSSEN STIMULEREN. WAT VERWACHTEN WE VAN DE LEERKRACHTEN ROND GELIJKE ONDERWIJSKANSSEN OP DE KLASVLOER EN WAT VERWACHTEN WE OP SCHOOLNIVEAU ROND GELIJKE ONDERWIJSKANSSEN?

Wat werkt op leerlingniveau

- ◆ Vroege interventie & kwaliteitsvolle kleuterparticipatie
- ◆ Welbevinden verhoogt leerwinst
- ◆ Taalontwikkeling en benutten van meertaligheid (functioneel meertalig leren)
- ◆ Diversiteit en antiracisme in het lesmateriaal

- Vroege interventie en kwaliteitsvolle kleuterparticipatie maken een groot verschil.
- Welbevinden verhoogt de leerwinst.
- Taalontwikkeling in combinatie met erkenning van meertaligheid.

Wat werkt op leraarniveau (1)

- ◆ Hoge verwachtingen en groeimindset
  - *Aansluiten bij trajecten van leerlingen.*
  - *Ambitieuze doelen, activerende instructie, effectieve feedback.*
  - *Drempels wegwerken en veilige leeromgeving creëren.*
  - *Diversiteit benutten als meerwaarde.*

- ◆ Leidraad hoge verwachtingen van Leerpunt:
[Leidraad Onderwijs vanuit hoge verwachtingen | Leerpunt](#)

- Hoge verwachtingen en een groeimindset maken het verschil. Dit voor iedereen, maar in dit geval werkt dit nog meer voor leerlingen uit kwetsbare groepen. In het GO! hebben we dit verder doordacht naar de **GO! Mindset**.
  - Geef als schoolteam het onderwijs op de klasvloer vorm vanuit hoge verwachtingen die aansluiten bij het traject van de leerlingen en heb daarbij oog voor de wisselwerking tussen de leeromgeving en de noden van de leerling(en).
  - Vertrek steeds vanuit hoge verwachtingen bij de keuzes die je als schoolteam maakt in de didactische praktijk (ambitieuze maar haalbare doelen, activerende instructie, doelgerichte differentiatie en remediëring, effectieve feedback, aandacht voor metacognitie ...).
  - Bouw aan een cultuur op de klasvloer die drempels wegneemt voor leerlingen
  - Wend diversiteit positief aan in het onderwijsleerproces zodat ze een meerwaarde voor de ontwikkeling van lerenden vormt. Investeer in veilige leeromgeving met hoge verwachtingen.

De PBD hanteert de leidraad hoge verwachtingen van Leerpunt als referentie voor

het aftoetsen van het eigen aanbod + bij ontwikkeling van opleidingen en vorming. Ik zou hier dus evengoed die handleiding als referentie overnemen, kwestie van eenduidig te blijven in onze ondersteuning vanuit de Centrale diensten naar de scholen toe.

In die handleiding staat volgende centraal: (1) bewustzijn van verwachtingen over leerlingen, (2) bewust zijn van de manieren waarop verwachtingen naar leerlingen gecommuniceerd worden, (3) flexibel groeperen, (4) heldere leerdoelen stellen, (5) zorgen voor een positief klasklimaat en (6) de kracht van het team benutten.

Wat werkt op leraarniveau (2)

- Professionalisering:
  - *Effectieve en diversiteitsgevoelige didactiek.*
  - *Doelgerichte differentiatie op leerstatus, motivatie, interesse.*
  - *Formatieve evaluatie en leerlingvolgsystemen.*
- Boekentip: [Gelijke kansen in de klas](#).
- Differentiatie = +2 maanden leerwinst/jaar (Leerpunt 2024).

- Professionalisering in effectieve en diversiteitsgevoelige didactiek, doelgerichte differentiatie en biasbewustzijn. De houding en didactiek die je toepast doet ertoe.
- Formatieve evaluatie en gebruik van leerlingvolgsystemen om te remediëren.
- Aan de slag op de klasvloer? [Download gratis het boek 'Gelijke kansen in de klas'](#)
- **Doelgerichte differentiatie** is het proactief, positief en planmatig omgaan met verschillen tussen lerenden met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor elke lerend. Je kan differentiëren op basis van leerstatus, leermotivatie en leerinteresse (Struyven & Coubergs, 2016). De gemiddelde leerwinst van doelgerichte differentiatie binnen de klas is ongeveer twee maanden op één jaar onderwijstijd (Leerpunt, 2024). Onderzoek toont aan dat doelgericht differentiëren in het bijzonder effectief is voor wiskunde in het lager onderwijs (EEF, 2021, Leerpunt, 2024). Door in te zetten op doelgerichte differentiatie proberen we een antwoord te bieden op de grote diversiteit aan onderwijs- en zorgnoden bij onze lerenden en realiseren we gelijke onderwijskansen voor elke lerende.

Wat werkt op leraarniveau (3)

- Feedback + metacognitie = extra effectief voor kansengroepen.
- Coöperatief leren: mits goede structuur, ondersteuning zwakkere leerlingen.
- Taalinterventies:
  - *Begrijpend lezen: expliciete strategieën.*
  - *Gesproken taal: individueel, doelgericht.*
  - *Gebruik van thuistaal erkennen en benutten zoals functioneel meertalig leren*
- Onderwijs in kleine groepen verhoogt vooruitgang bij kwetsbare leerlingen (vb in co-teaching)

- Feedback in combinatie met stimuleren van **metacognitie en zelfregulerend leren**: onderzoek toont groter effect hiervan aan op leerlingen uit kansengroepen dat op andere leerlingen. Deze leerlingen hebben behoefte aan duidelijke en bruikbare feedback om strategieën voor metacognitie te kunnen toepassen in hun leerproces.
- **Coöperatief of samenwerkend leren** = steun en gesprekken met klasgenoten (op voorwaarde dat minder goed presterende leerlingen betrokken zijn en uitgedaagd worden via zorgvuldig ontworpen en goed gestructureerde leeractiviteiten).
- **Taalinterventies**:
  - **Strategieën voor begrijpend lezen**: Bij methodes gericht op begrijpend lezen krijgen leerlingen expliciet strategieën uitgelegd waarmee ze een geschreven tekst beter kunnen begrijpen. Veel leerlingen ontwikkelen zelf strategieën zonder tussenkomst van de leraar, en proberen lastige teksten met vallen en opstaan beter te begrijpen wat minder effectief kan zijn. We weten namelijk dat OKI-leerlingen gemiddeld minder vaak zelf boeken hebben of thuis met gezinsleden lezen en daarom misschien niet de vaardigheden verwerven die nodig zijn om lastige teksten te lezen en begrijpen.
  - **Gesprokentaalinterventies** kunnen leerlingen ondersteunen bij wie de

mondelijke taalvaardigheid achterblijft bij die van leeftijdsgenoten. De doelgerichte inzet van deze interventies kan OKI-leerlingen daarom helpen om het verschil met hun medeleerlingen in te lopen, vooral wanneer de interventies één-op-één plaatsvinden.

- **Erkenning en gebruik van thuishalen**
- Uit onderzoek blijkt dat leerlingen uit kansengroepen doorgaans extra baat hebben bij **onderwijs in kleine groepen**. Met deze aanpak kunnen minder goed presterende leerlingen of leerlingen die het risico lopen om achterop te raken meer vooruitgang boeken via intensieve en gerichte ondersteuning bij het schoolwerk. De leerkracht kan zich richten op de behoeften van een kleine groep leerlingen en lesgeven op een manier die nauwkeurig is afgestemd op het niveau van die leerlingen. Bij onderwijs in kleine groepen is meer interactie en feedback mogelijk in vergelijking met klassikale instructie. Dit ruimt hindernissen bij het leren uit de weg, waardoor leerlingen meer aansluiting kunnen vinden bij het reguliere lesprogramma. Dit is niet via het splitsen van de klas maar kan ook met effectieve instructie voor groepen, doelgerichte differentiatie, werken via niveaugroepjes, co-teaching.

Wat werkt op schoolniveau

- Gedeelde visie en teamwerking
  - Structurele ouderbetrokkenheid (Epstein-model)
  - Positief en taalgevoelig schoolklimaat
  - Monitoren van leerresultaten en effectanalyse
-

- Gedeelde visie en samenwerking binnen het team rond gelijke onderwijskansen en vertaling in duidelijke streefdoelen, evaluatie en planmatige opvolging. Scholen met gezamenlijke visie slagen beter in gerichte inzet van GOK-middelen
- Ouderbetrokkenheid als structureel partnerschap heeft een positieve impact op gelijke onderwijskansen. Epstein-model en 6 types ouderbetrokkenheid: parenting, communicating, learning at home, collaborating with the community, decision making, volunteering. Volgens de evidentie zoals opgenomen op website van Leerpunt is ouderbetrokkenheid vooral effectief als het gericht is op de verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van het leren thuis, dus bij die “learning at home” van Epstein (toch voor wat leerlingen uit kansengroepen betreft). Er is hier wel steeds het (groot) risico dat veel klemtoon op huiswerk wordt gelegd, wat dan weer vooral de kinderen van middenklassegezinnen ten goede komt.
- Positief schoolklimaat, cultuur- en taalgevoelige omgeving.
- Monitoring van leerresultaten en gericht datagebruik zijn essentieel in sterk GOK-

beleid. Zorg voor een onderzoekende houding van het team.

Wat werkt op schoolniveau (2)

CONCREET BELEID OP LEERLINGENBEGELEIDING EN GOK:

- Doelen op leerling-, klas- en schoolniveau.
- Redelijke aanpassingen binnen brede basiszorg en verhoogde zorg.
- Kritische evaluatie van effecten.
- Aandacht voor álle leerlingen, ook cognitief sterke.

- Maak de visie op leerlingenbegeleiding en GOK concreet en gericht op het zorgcontinuüm.
  - Formuleer doelen op leerling-, klas- en schoolniveau inclusief preventieve maatregelen.
  - Werk met redelijke aanpassingen in de brede basiszorg en verhoogde zorg.
  - Wees kritisch voor de eigen werking en de effecten van een maatregel.
  - Besteed ook aandacht aan alle leerlingen, ook cognitief sterke leerlingen.

Wat werkt op schoolniveau (3)

DOELGERICHTE SAMENWERKING:

- Met ouders, leerlingen, CLB, leersteuncentra, welzijnspartners.
- Heldere beeldvorming → analyse → aanpak.
- Proactieve en verbindende relaties met thuiscontext.
- Flexibele leerwegen mogelijk maken.

- Werk doelgericht samen met partners, ouders en leerlingen:
  - Benut maximaal het potentieel van samenwerking en structureel overleg om met alle partners de kwaliteit van het onderwijs op de klasvloer en de leerlingenbegeleiding in zijn totaliteit vorm te geven en te versterken.
  - Onderzoek de noden en maak samen een plan van aanpak. Bundel informatie over de resultaten en effecten bij leerlingen en aanwijzingen over de kwaliteit van de brede basiszorg in een heldere beeldvorming. Gebruik deze beeldvorming om gezamenlijk te analyseren wat er op het vlak van de brede basiszorg en verhoogde zorg versterkt kan worden.
  - Betrek leerlingen en ouders vanuit een wederkerige, gelijkwaardige relatie actief bij de schoolpraktijk en de begeleiding, beluister hun ervaringen en benut deze in de schoolcontext.
  - Zet proactief in op een sterke, oplossingsgerichte en verbindende relatie met alle betrokkenen. Toon interesse in de diverse thuiscontexten van leerlingen en benut deze bij het leren en onderwijzen.
  - Werk waar nodig samen met welzijnspartners om een aanbod vorm te geven waarin onderwijs en zorg elkaar versterken.

- Grijp de samenwerkingsovereenkomst met de CLB en leersteuncentra aan om de afstemming rond de leerlingenbegeleiding op de school samen vorm te geven.
- Gebruik de beeldvorming op school-, klas- en leerlingniveau om samen met het CLB, de pedagogische begeleidingsdienst en het leersteuncentrum een analyse te maken van welke versterking nodig is in de brede basiszorg en de verhoogde zorg.
- Werk samen met partners die je kunnen versterken in het doelgericht en effectief uitwerken van flexibele leerwegen voor leerlingen die daar nood aan hebben

Beleidsmatige indicatoren

PLANMATIGE OPVOLGING VOOR EFFECTMETING OP LANGE TERMIJN

- Wie zijn je GOK-leerlingen? Waar bevinden ze zich?
- Evolutie schoolse vordering (bijv. 6e leerjaar → 1A of 1B).
- Attestering na 1A (A-, B-, C-attest).
- Leerwinst in LVS: beginsituatie en progressie.

- De beschrijving van het **leerlingenbestand**: wie zijn de GOK leerlingen en waar zitten ze in jouw school?
- **Schoolse vordering / leerwinst**: wat is de beginsituatie van de leerlingen en hoe ontwikkelen hun prestaties in het leerlingvolgsysteem.
- Een **evolutie** van de schoolse vordering in het lager onderwijs (leeftijd in zesde leerjaar) en de **doorstroming** naar het secundair onderwijs (naar 1A of 1B)
- **Evolutie** van de **uitgereikte attesten** dat de leerling kan behalen na het eerste jaar secundair onderwijs in 1A (A-, B- of C-attest).

Pauze

Go!

